

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра культурології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Освітній ступінь — бакалавр

на тему:

Феномен культури скасування в сучасній культурі Заходу

Виконав:

Іванов Владислав Сергійович, студент 4 р.н.,
спеціальності 034 «Культурологія»
освітньої програми «Культурологія»

Науковий керівник:

Старший викладач Івашина Олександр Олексійович

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1: ВИТОКИ, ПРИЧИНИ ТА СТАНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ	5
<i>1.1. Культура скасування: визначення.</i>	5
<i>1.2. «Too big to cancel» наскільки реалістично?</i>	9
<i>1.3. Вдалі випадки культури відміни</i>	15
РОЗДІЛ 2: СЕЛЕКТИВНІСТЬ КУЛЬТУРИ ВІДМІНИ	19
<i>2.1. Питання кольору шкіри та гендеру в контексті скасування</i>	19
<i>2.3 Культура скасування як зброя</i>	27
РОЗДІЛ 3: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПОКАЗОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРО КУЛЬТУРУ СКАСУВАННЯ.	31
<i>3.1 Консервативна точка зору на культуру скасування</i>	31
<i>3.2 Ліберальна точка зору на культуру скасування</i>	35
ВИСНОВОК	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
БІБЛІОГРАФІЯ	49

ВСТУП

Ми живемо в часи, коли існування людини в інтернеті майже повністю ототожнюється існуванню в реальному світі. Люди живуть під постійним та повсякчасним наглядом інших людей, що призводить до відсутності приватного життя як такого. Через це ледь не всі помилки людей з'являються в стрічці соціальних мереж, постійно нагадуючи пересічним користувачам про існування інституту репутації.

Втім, ми можемо приблизно уявити, яка скрупульозна увага звертається на зірок, на людей, яких багато хто вважає ідолами, рівняється на них та уважно слідкує за кожним їхнім рухом. Припущення помилки та відмова від відповідальності невідомих та звичайних людей частіше за все сприймається як просто невихована та дещо асоціальна поведінка, проте коли відмова від відповідальності за помилки надходить від людини з розвинутою платформою це перестає бути невихованістю та перетворюється на нормалізацію поведінкових паттернів.

Расист з 15 підписниками просто расист, коли як расист з 15 мільйонами підписок не просто расист, а особа, яка не соромиться показати, що расизм це не щось, чого варто соромитись, оскільки вона живе з ним і досі не має проблем. Досі.

Останні декілька років культура скасування звернула на себе увагу багатьма голосними випадками, доказавши, що коли люди поєднують свої голоси задля звернення уваги до соціальної проблеми та відтворення соціальної справедливості, то це призводить до неабияких результатів, які в інакшому випадку були б неможливі. Культуру скасування можна назвати соціальним інструментом, механізмом, до якого частіше за все вдаються національні меншини та маргіналізовані групи задля посилення власного голосу в патріархальному та білоцентричному суспільстві. Втім, як і всі механізми, культура скасування має певні неточності, а іноді навіть і відверті вади, які при невірній інтерпретації можуть сповільнити або навіть і зупинити цей механізм, що, безумовно, призведе до ще більшої безвідповідальності з боку популярних людей. Проте, головною метою цієї роботи не є вирішення, чи культура

скасування є чимось позитивним або негативним, мета роботи полягає в дослідженні цього феномену та в розвитку міркувань щодо того, яку форму набуде культура скасування в культурі сучасного Заходу, детально вивчити всі потенційні розгалуження та особливості цього феномену, його актуальність та упередженість

Актуальність теми дослідження. Культура скасування поступово стає все більш і більш відомою, про що свідчать запити в Google, які з 2019 року почали лише збільшуватись. Попри те, що культура скасування як така була започаткована в США, її вплив відчувається по всьому світу. В деяких країнах це вже самостійний феномен, як наприклад в Великобританії та Франції, коли як в інших країнах, таких як Україна, наприклад, вона тільки зароджується, що можна побачити по нещодавній контраверсійній ситуації зі Спартаксом Суботою. Культура скасування є квінтесенцією всіх сучасних інтерпретацій шеймінгу та остракізму.

Об'єктом дослідження є культура скасування, а **предметом** виступають найбільш показові, з нашої точки зору, випадки культури скасування в сучасній західній культурі.

Метою є дослідження культури скасування та більшості її аспектів на прикладах із сучасної культури Заходу, а також літератури різних консервативних та ліберальних авторів.

Мета має бути реалізована через **наступні завдання:**

- Формулювання що саме є культурою скасування, визначення її особливостей та мети;
- Розгляд феномену «Too big to cancel», визначення його актуальності, валідності та прикладів;
- Формулювання визначення того, що саме ми можемо називати «успішним» випадком скасування, розгляд наслідків для об'єктів скасування;
- Дослідження упередження культури скасування за кольором шкіри та гендеру;

- Розглянути питання навмисного використання культури скасування з політичними або персональними мотивами на меті;
- Проаналізувати літературу по темі культури скасування від консервативних та ліберальних авторів;
- Визначити, чим ставлення консервативних та ліберальних авторів відрізняється одне від одного;

Методологія дослідження включає в себе порівняльно-аналітичний метод, а також case study.

Ступінь наукової розробки теми. Оскільки культура скасування є досить молодим феноменом, наукові дослідження на цю тему є досить обмеженими, оскільки нами не було знайдено об'єктивної роботи, яка б висвітлювала особливості культури скасування. Література поділяється здебільшого на «за» та «проти», що в свою чергу дозволило оцінити весь спектр культури скасування. Цей аналіз базувався на наступних книжках: Алан Дершовіц «Cancel Culture: Latest Attack On Free Speech and Due Process», Ден Ковалік «Cancel This Book: The Progressive Case Against Cancel Culture», «I'll Burn That Bridge When I Get To It» Норман Фінкельштейн, Джон Ронсон «So You've Been Publicly Shamed», Адріен Марі Браун «Emergent Strategy: Shaping Change, Changing Worlds», Іджеома Олуо «Mediocre: The Dangerous Legacy Of White Male America». Також була знайдена україномовна праця на схожу тему «Cancel culture як інструмент впливу у політичній боротьбі» Павла Молочка та Дар'ї Гриньової

Структура роботи. Включає вступ, три розділи, які містять підрозділи, висновок і список використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 50 сторінок.

РОЗДІЛ 1: ВИТОКИ, ПРИЧИНИ ТА СТАНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ СКАСУВАННЯ

1.1. Культура скасування: визначення.

Існуючи в часи повної диджиталізації соціального життя (частково завдяки Covid-19) всі соціальні інтеракції набувають дещо химерних форм та конотацій,

чого тільки вартий концерт Тревіса Скота у комп'ютерній грі ROBLOX, здавалось би, що живі концерти мають бути суто в справжньому просторі, коли насправді практика показує, що якщо дати артисту доступ до голосового чату та допустити до нього на сервер фанатів, то відчуття перебування на справжньому концерті майже вийде підмінити, або популяризації сайтів, на яких дві людини можуть дивитись фільм так, наче вони сидять в одній кімнаті, до контрвейсійного проекту Марка Цукерберга під назвою Metaverse.

Проте, жодна з позитивних соціальних взаємодій, які люди перенесли в онлайн, не приносять таких поляризованих емоцій як культура скасування. Якщо сформулювати в двох словах, то культура скасування це диджиталізований остракізм. Коли якась людина, яка має хоча б умовну платформу, скоює щось, що за загальноприйнятими нормами моралі є неприпустимим, люди починають бойкотувати творчість або продукт, який винуватий виготовляє, або за допомогою спаму¹ або доксіngu². Звичайно виникає питання, на які саме загальноприйняті норми моралі орієнтується скасування? Оскільки скасування було започатковане на території Заходу, то, власне, саме на західних нормах моралі і базуються публічні уявлення про правильне і не правильне, тим самим надаючи базис для культури скасування.

Частіше за все саме скасування відбувається в Twitter, де користувачі мають прямий зв'язок з селебриті. Варто відмітити, що жертвою кенселінгу можуть бути не тільки окремі особи, а і цілі корпорації або організації, приклади яких ми розглянемо дещо пізніше. При вивченні культури відміни ми можемо також натикнутись на термін *deplatforming*, який означає скоординований протест людей, який спрямований на те, щоб людина, яка провинилась пішла з платформ, з яких вона веде комунікацію з фанатами, частіше за все це стосується Twitter та Instagram.

Свої витоки культура відміни має в русі #MeToo³, та спочатку мала назву Call-Out Culture, та концентрувалась на тому, щоб звернути увагу на історію

1 Спам (від англ. Spam) – велика кількість необумовлених повідомлень.

2 Доксіng (від англ. Doxing) – оприлюднення персональної IP-адреси та місця проживання людини в соціальних мережах.

3 #MeToo – соціальний рух, що був започаткований в Америці, який має на меті підтримку та посилення голосів жертв, які постраждали від сексуального насилля.

жертви, яка постраждала від сексуальних злочинів та притягування винної людини до відповідальності. Вперше слово *cancel* в контексті було використано в 2014 році, коли активістка С'юї Парк звернула увагу на расистській твіт стенд-ап коміка та ведучого вечірнього шоу Стівена Колбера. Ситуація отримала потужний розголос, але комік зазначив, що твіт був іронічний, що призвело до сильної негативної реакції на саму пані Парк.

З часом, культура відміни перетерпіла певні зміни, і те, що раніше було механізмом для притягування до відповідальності гвалтівників набуло більш масового масштабу, та почало зачіпляти теми расизму, сексизму, мізогінії та, насправді, будь-якої ксенофобії або порушення загальноприйнятого на території Заходу кодексу моралі. Цікавою особливістю цієї культури є те, що вона, частіше за все, обирає за мету не систематичні порушення або повноцінні системи, а одну конкретну ціль-об'єкт, помилки якої, як часто буває, не мають строку давності, що може призводити не до змін в системі, а скоріше наносить шкоду одній людині, яка навіть якщо і заслуговує на остракізм, тоді як в більш крупному масштабі проблема залишається невирішеною.

Популяризацію терміну *cancel culture* конкретно виокремити дуже складно, хоча якщо звернутись до кількості пошуків терміну, то можна зрозуміти, що великий стрибок в зацікавленості в цьому терміні перепав на кінець 2019 року.⁴ Однією з найцікавіших особливостей цього феномену ми можемо назвати те, що культура відміни, по своїй суті тільки зароджується, що може призвести до найрізноманітніших мутацій. Варто пригадати, що під час протестів незадовго до початку протестів *Black Lives Matter*, Дерек Шовін, офіцер, який вбив Джорджа Флойда, отримав величезну негативну реакцію на свої дії, проте невдовзі феномен культури відміни в цьому питанні став набагато більш жорстким, та перетворився на гештег *#DefundThePolice*. Це показує, що культура відміни може як і фокусуватись на безпосередніх помилках, при певних обставинах може набути більшого масштабу та призвести до того, що під питання починають

4 *Cancel culture on Google Trends. Google Trends.*

URL: <https://trends.google.com/trends/explore/TIMESERIES/1685017200?hl=ru&tz=-180&date=today+5-y&geo=US&hl=ua&q=Cancel+culture&sni=3> (дата звернення: 25.05.2023).

ставитись систематичні проблеми, конкретно в цьому випадку це була невинуватена жорстокість поліції до національних меншин.

Попри те, що головною метою культури скасування є посилення голосів учасників тих груп, які зазнають систематичного утиску, тобто расових меншин, ЛГБТК+ персон, жінок і так далі. Праві політичні сили сприймають цензуру як обмеження свободи слова, стадною поведінкою та булінгом.

Очікувано, що такий величезний механізм потерпить певні зміни та мутації, найяскравішим прикладом якої є вищезгадана відсутність строку давності. Як приклад ми можемо навести твіти режисера Джеймса Ганна за 2012 рік, в яких він використав велику кількість провокативних формулювань, а конкретніше вирази, які можуть бути сприйняті як виправдання зґвалтування, педофілія та антисемітизм. Сам режисер запевнив, що то були лише провокативні жарти, щоб звернути увагу на соціальні проблеми, і що він в жодному разі не відтворює дії, про які жартує, в реальному житті. Варто відмітити, що пошук старих твітів, інтерв'ю та постів є в своїй природі є дуже селективним, і корелює з тим, скільки активні прихильників або, як їх ще називають, стенів, має особистість.

Проте іноді, під час свого бажання захистити групи, що зазнають утиску, скасування може заходити дещо далеко, як раз порушуючи ту загальноприйнятну мораль, яку вони взяли собі за основу. Яскравим приводом є скасування автора гри Five Nights At Freddy's, Скотта Ковтона який робив пожертвування певній кількості Республіканських політиків, в тому числі Дональду Трампу. Особливість цього випадку полягає в тому, що фан база гри складається з великої частки ЛГБТК+ персон, тому підтримка автором партії, яка має неприховану анти-ЛГБТК+ політику спричинила величезне обурення. Ми можемо зробити висновок, що культура скасування на рівнях спільноти є особливо різкою, оскільки якщо продукт зібрав навколо себе певну спільноту, то будь-які дії проти цієї спільноти призводять до сильних реакцій, особливо, якщо вона не належить до якоїсь популярної культури, але має активну базу користувачів.

Бойкот гри спочатку призвів до того, що продаж продукту на електронній площадці Steam впав до рекордного мінімуму, що змусило компанію розробника втратити велику суму грошей, а також призвело до того, що сам Скот Ковтон

заявив про те, що йде з компанії. Але ситуація отримала подальший розвиток, коли родина розробника почала отримувати листи з загрозами. Фактично, ці самі листи не мають жодного сенсу, оскільки вони не зможуть повернути ці гроші назад, не змінять думку розробника, оскільки через погрози думка не просто не змінюється, а навпаки тільки цементується. В той самий час, бойкот продукту, який призводить до того, що компанія перестає отримувати гроші є помірною реакцією на спонсорство партії з ксенофобною політикою.

Варто відмітити, що сама по собі культура відміни зазвичай не є скоординованим булінгом, оскільки, як же було неодноразово зазначено, головний її фокус – підсилення голосів, які зазвичай страждають від опресії. Очікувано, що певна кількість людей може це сприймати як інструмент для цькування людей, які цій персоні особисто не подобаються. У будь-якому разі не можна цей феномен сприймати однозначно, оскільки через свою молодість він ще не має конкретних та чітких меж. Його унікальність полягає в тому, що він посідає місце між взаємною поміччю та лінчуванням, що робить його не тільки цікавим елементом для вивчення та дискусій, а феноменом, який зараз знаходиться в предкульмінаційному стані і потребує розвитку, який, однозначно, приведе його до якоїсь з вищезгаданих сторін.

1.2. «Too big to cancel» наскільки реалістично?

В цьому підрозділі я хотів заглибитись в дієвість культури відміни, та провести аналіз, чи є цей механізм всеосяжним та всемогутнім, чи є настільки міцно вкорінені особистості та корпорації, які не зважають всі ці прояви поєднаного голосу людей.

Уявімо гіпотетичну ситуацію – чи можливо закенселити діючого президента США? Важливо відмітити, що я не маю на увазі імпічмент або революцію, на увазі мається максимально буквальна відміна з гештегами на кшталт #POTUSisoverparty. Як показує історія (і як ми розібрали в попередньому підпункті) – культура відміни це радше інструмент лівих, ніж правих, тому

очікувано, що він працює на республіканцях та традиціоналістах ефективніше, ніж на демократах та соціалістах.

Як приклад ми можемо порівняти два голосних випадки з останнім і передостаннім президентами США. Що Джозеф Байден, що Дональд Трамп є прикладом болючої *американскості*. З одного боку ми маємо старого політика, який вже був віце-президентом за часів Барака Обама та сенатором одного з найсирніших⁵ штатів, а з іншого боку ми маємо старого бізнесмена, політика та дещо одіозну особистість, яка, на відміну від першої, замість загравання з соціалістами, майже не має фільтра стосовно своїх заяв.

Перш ніж продовжити, ми вважаємо за потрібне пояснити, що мається на увазі під «заграванням» з соціалістами та відсутності фільтру. 20 квітня 2023 року, президент США Джо Байден на своїй сторінці в Twitter написав наступний твіт: «Я не вибачаюся за те, що я найбільш прихильний до профспілок президент в історії Америки.»⁶ Що звичайно можна заперечити, оскільки 22 грудня 2022 року Байден особисто підписав законопроект, який забороняв працівникам залізниці виходити на страйк, під час якого вони вимагали профспілки.

Щодо Трампа, то знайти якусь його контраверсійну або ледве не скажену цитату не є чимось складним. Чого тільки варта його пропозиція лікувати коронавірус за допомогою відбілювачу, він сказав: «Чи є спосіб зробити щось подібне шляхом ін'єкції всередину або майже очищення? Мені це здається цікавим, тож подивимось. Але вся концепція світла, те, як воно вбиває його за одну хвилину. Це досить потужно»⁷ або «Тепер він довічний президент. Президент довічно. Ні, він чудовий. І подивіться, він зміг це зробити. Я думаю, що це чудово. Можливо, колись нам доведеться таке спробувати.»⁸, остання цитата була сказана про Сі Дзін'піню.

5 Delaware Presidential Election Voting History - 270toWin. *270toWin.com*.

URL: <https://www.270towin.com/states/Delaware>(дата звернення: 25.05.2023).

66 Joe Biden. I make no apologies for being the most pro-union president in American history. *Twitter*.

URL: <https://twitter.com/JoeBiden/status/1649118738120048654>(дата звернення: 25.05.2023).

77 Brent H. Donald Trump's craziest quotes as US President | The Irish Post. *The Irish Post*.

URL: <https://www.irishpost.com/life-style/donald-trumps-craziest-quotes-as-us-president-201911>(дата звернення: 25.05.2023).

88 Там само.

У період між листопадом 2022 та січнем 2023 адвокати Джо Байдена знайшли секретні документи, які датувались ще часами його віце президентства, в шафі в Пенн Байден Центр. Байден відхрестився від володіння документами, погодився на повну співпрацю з слідством, хоча і зазначив, що він «здивований»⁹ фактом того, що ці документи взагалі були.

Дональд Трамп теж має свою fair share контроверз, хоча однією з найголовніших ми можемо назвати повстання в Капітолії 6 січня 2021 року. Під час підрахування голосів Трамп розпочав свій спіч, закликаючи слухачів не приймати результати виборів, неодноразово заявивши, що вони були підроблені, після чого заявив: «Усі ми тут сьогодні не хочемо, щоб нашу перемогу на виборах вкрали нахабні ліві радикальні демократи, що вони й роблять... Ми ніколи не здамося, ми ніколи не поступимося. Такого не буває. Ви не поступаєтеся, коли йдеться про крадіжку.»¹⁰ що призвело до прориву захисту Капітолія, численним травмам та смертям п'яти людей.

Обидва президенти так чи інакше поставили під сумнів національну безпеку, але ми не бачимо, щоб їх бойкотували. Це наштовхує на висновки стосовно того, що культура скасування в політичній площині навряд може бути ефективно застосована, проте вона може використовуватись як виправдання, що буде розглянуто пізніше в роботі. Власне, народ не може ефективно застосувати скасування щодо президента, будь він дійсний або колишній.

Можливо, якщо розглянути світ брендів, ми здобудемо якісь більші результати. Американський фаст-фешн бренд Urban Outfitters в 2021 році потрапив під гнів культури відміни за те, що певна кількість колишніх РоС робітників заявили про те, що представники меншин не мають належної репрезентації в керуванні компанією, офіційна реклама бренду частіше за все базується на виключно білих людях.

9 Thrush G., Savage C. Biden 'Surprised' to Learn Classified Documents Were Found in Private Office. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2023/01/10/us/politics/biden-documents-classified-foreign-countries.html>(дата звернення: 25.05.2023).

1010 Read Trump's Jan. 6 Speech, A Key Part Of Impeachment Trial. *NPR*. URL: <https://www.npr.org/2021/02/10/966396848/read-trumps-jan-6-speech-a-key-part-of-impeachment-trial>(дата звернення: 25.05.2023).

Такі заяви на тлі протестів Black Lives Matter, додалися до попередніх контроверз компанії, які включали в себе світшот Kent State University з плямами крові¹¹, що, за словами компанії, було невдалим збігом зі стріляниною в вищезгаданому університеті¹², футболка чорного кольору, який був зазначений як «Obama/black»¹³ на сайті, футболка на якій різними шрифтами написано «депресія»¹⁴, жовта футболка з символом, який нагадує Зірку Давида.

Всі ці випадки на фоні протестів склалися в картину, яка показувала, що навіть якщо це і не навмисне ігнорування контексту, то принаймні просто дії, яким бракує виваженості та симпатії. Така систематика викликала обурення, компанія визнала свої помилки та пообіцяла стати краще¹⁵, але на цьому все і закінчилось. Якщо ми звернемо увагу на їхні акції, то помітимо, що вони не мали якихось значних падінь, а станом на написання цієї роботи спостерігається позитивна динаміка в контексті прибутку.¹⁶

Проте, також є позитивні приклади, як наприклад з брендом Aunt Jemima, що спеціалізувався продажі сумішей для панкейків та кленовому сиропі. Маскотом бренду була вигадана стереотипна чорна жінка на ім'я Тітка Джаміма, але компанія заявила, що вони хочуть відійти від використання стереотипів і назвалися Pearl Milling Company.

Але, відверто, ці дві ситуації є лише зайвою демонстрацією того, що розмір компанії безпосередньо впливає на її потенціал до скасування.

11 southpaw. Urban Outfitters explores the outer reaches of bad taste. m.urbanoutfitters.com/urban/m/catalog... *Twitter*. URL: <https://twitter.com/nycsouthpaw/status/511380680803352576>(дата звернення: 25.05.2023).

12 The May 4 Shootings at Kent State University: The Search for Historical Accuracy | Kent State University. *Kent Campus | Kent State University Kent State, one of Ohio's leading public universities*. URL: <https://www.kent.edu/may-4-historical-accuracy>(дата звернення: 25.05.2023).

13 Urban Outfitters' Obama/Black Shirt Pulled. *HuffPost*. URL: https://www.huffpost.com/entry/urban-outfitters-obamabla_n_444220(дата звернення: 25.05.2023).

14 Wakeman J. Don't shop at Urban Outfitters. Their 'Depression' shirt is latest controversy | Jessica Wakeman. *the Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jan/07/urban-outfitters-depression-shirt-controversy>(дата звернення: 25.05.2023).

15 Tuder S. Urban Outfitters Apologizes for Insensitive Kent State Sweatshirt Sale. *ABC News*. URL: <https://abcnews.go.com/Lifestyle/urban-outfitters-apologizes-insensitive-kent-state-sweatshirt-sale/story?id=25514185#:~:text=Stream%20on-,Urban%20Outfitters%20Apologizes%20for%20Insensitive%20Kent%20State%20Sweatshirt%20Sale,reminiscent%20of%20Kent%20State%20Massacre.&text=Urban%20Outfitters%20generated%20outrage%20by,part%20of%20their%20vintage%20line>(дата звернення: 25.05.2023).

16 Urban Outfitters, Inc. (URBN) Stock Price, News, Quote & History - Yahoo Finance. *Yahoo Finance - Stock Market Live, Quotes, Business & Finance News*. URL: <https://finance.yahoo.com/quote/URBN/>(дата звернення: 25.05.2023).

Також цікавим є випадок з компанією, що спеціалізується на продуктах жіночої гігієни. Тампах викликали обурення своїм твітом¹⁷, який звучав як «Ти в неї в особистих повідомленнях. Ми в ній. Ми не однакові». Компанію звинуватили в сексуалізації жінок та продуктів гігієни. Знову ж таки, компанія вибачилась, видалила твіт та не потерпіла жодних відчутних наслідків.

Неможливо обділити увагою один з найголосніших випадків скасування останніх часів – антисемітські заяви Каньє Веста, також відомого як Йє. Будучи одним з найпопулярніших та найвпливовіших реперів нашого часу, Каньє не вперше стикається з спробами його скасувати.

Він використав обличчя відомої співачки Тейлор Свіфт задля того, щоб штучно підставити його під оголене тіло у себе в кліпі, публічно підтримував заяви Дональда Трампа, тим самим надаючи валідацію його расистським наративам.

Але останньою краплею була заява Йє про те, що він хоче влаштувати “death con 3”¹⁸ єврейському народові. Така заява викликала небачене обурення по всьому інтернету і не тільки, та призвело до того, що люди почали бойкотувати його музику, спалювати мерчендайз та змусили компанію Adidas розірвати контракт з артистом, за яким він випускав свою колекцію Yeezy під ім'ям Adidas.

Попри всі ці міри сам Каньє не вибачився і просто став набагато менше з'являтися на людях і в соціальних мережах, але якщо ми звернемо увагу на кількість його слухачів тільки на стрімінговому сервісі Spotify, то побачимо, що цифра складає близько 55 мільйонів щомісяця, що приблизно приносить йому біля 13 мільйонів доларів щороку¹⁹. Цікавим цей випадок полягає в тому, що одним з найбільш ефективних інструментів культури відміни є deplatforming, яка у випадку з Йє не працює, оскільки він не був активним користувачем соціальних платформ.

17 Dawson B. Tampax forced to apologize for 'creepy' tweet after being accused of sexualizing women. *Business Insider*. URL: <https://www.businessinsider.com/tampax-apologizes-creepy-tweet-accused-sexualizing-women-2022-11> (дата звернення: 25.05.2023).

18 Дефкон (від англ. DEFCON, Defence readiness Condition) – різні стани готовності армії Америки, в даному контексті мається на увазі третя стадія, яка

19 <https://www.billboard.com/pro/kanye-west-song-catalog-sale-market-publishing-share/>

Фінальним прикладом для цього підрозділу є ситуація з відео-блогером з ніком CallMeCarson. Він спеціалізувався на розважальному контенті, відео-блогів та відеоіграх. В січні 2021 року одна з його глядачок оприлюднила їхнє персональне листування, яке зображало Карсона маніпулятором, аб'юзером, грумером та педофілом²⁰. На фоні цих звинувачень його коло відео-блогерів відмовилось надалі з ним співпрацювати, що призвело до того, що він втратив більше ніж 30 тисяч підписників в перші години скандалу. Сам Карсон записав відео та підтвердив звинувачення в свій бік, та заявив, що бере перерву від соціальних мереж, відео-блогів та стрімінгу щоб отримати психологічну допомогу. Повернувшись через рік після вищезгаданого відео він втратив більш ніж мільйон підписників, а його відео, які набирали більше десяти мільйонів переглядів, наразі набирають біля 500-600 тисяч.

Взявши до уваги все вищеописане, ми можемо зробити певні висновки. «Too big to cancel» є цілком реальним феноменом, який має місце не тільки в культурній площині, а також і в політичній та діловій. Наші міркування спочатку базувались на тому, що якщо особистість/компанія робить невід'ємний внесок в суспільство, то культура відміни, скоріш за все на неї глобально не вплине, що і підтвердилось.

Але також ще є дуже важлива конотація даного феномену, яка полягає в тому, що словосполучення «too big» містить в собі не фінансову та економічну велич, а також і особистісну.

Розібравши та дослідивши президентів, корпорації, музиканта та відео-блогера ми можемо помітити, що найбільш підвладний культурі відміни як раз таки Карсон. На нашу думку це полягає в тому, що він ділився багатьма аспектами свого власного життя, він не був обличчям чогось, на відміну від президентів, що є обличчями ідеології та корпорацій, які не мають обличчя взагалі. Тобто, найбільший вплив культура відміни має саме на людей, на конкретні особистості, які є максимально інтегрованими в сучасну культуру та онлайн дискурс.

20 Tenbarge K. A 'Minecraft' YouTube star has been accused of 'grooming' and sexting with 2 underage fans. *Insider*. URL: <https://www.insider.com/carson-callmecarson-king-accusations-of-grooming-underage-fans-youtube-2021-1> (дата звернення: 25.05.2023).

1.3. Вдалі випадки культури відміни

В цьому підрозділі нам би хотілося сконцентруватись на «вдалих» випадках скасування, або на тих, що мали відчутні наслідки для об'єкту.

Проте, перш ніж ми продовжимо розглядати цей аспект, потрібно визначити, що саме ми можемо називати «вдалим» або «успішним» випадком культури відміни. Позаяк успішність є дещо розмитою категорією як такою, ми вважаємо за потрібне визначити певні межі.

Успішним випадком кенселінгу ми можемо вважати той, коли особа, що перенесла остракізм масштабно втратила свою аудиторію, втратила контракти або гроші, в окремих випадках – понесла кримінальну або адміністративну відповідальність. Повернення на платформу після певного часу або намагання якось реабілітуватись не можуть виступати як критерій, оскільки культура відміни не ставить на меті руйнування життя людини, а лише взиває до відповідальності. В будь якому разі, це межі в жодному разі не є фіналізованими або загальноприйнятими, оскільки подібний процес унормувати неможливо.

Оскільки ми зупинились на онлайн-персоналіях в попередньому підпункті, досить логічно відштовхнутись від загальної теми для цього підпункту.

Один з найголосніших випадків за останні часи можна назвати драму, що оточувала блогера та контент-крійтора з ніком EDP445. Дейон Скот-Вілсон Ізон став популярним на YouTube в 2015 за свій комедійний контент, проходження ігор, кулінарію та спортивні коментарі, проте в 2021 році його кар'єра зазнала потужного удару. Інтернет спільнота, що називає себе Predator Poachers вийшла на Дейона тоді, коли одна з учасниць прикинувся неповнолітньою дівчинкою, та почав переписуватись з Ізоном.

Спочатку його поведінка не була проблематичною, аж допоки він через певний час не почав надсилати фотографії своїх екскрементів, статевого органу, вимагати світлина від, на його думку, *чотирнадцятирічної* дівчинки. Через декілька тижнів активного листування вони домовились зустрітись. Проте,

замість маленької дівчинки його зустріла ціла компанія людей з камерами та мікрофонами, а на запитання про причину його присутності на побаченні з чотирнадцятирічною дівчинкою він розгублено відповів, що хотів купити в неї кекси²¹.

Коли відео було змонтоване та оприлюднене, він стрімко почав втрачати підписників, його акаунти в Twitter, Instagram, Twitch, два канали на YouTube та TikTok були заблоковані. Через надмірну кількість доказів він навіть не мав можливості якимось чином пояснити свою ситуацію на момент свого кенселінгу. Також цікавим є факт того, що навіть з відео-доказами, в поліції досі не заведена справа на його ім'я, а оскільки з інциденту пройшло вже два роки, її, скоріш за все, і не буде. В 2022 році Ізон виклав сфабриковане²² відео, де він, начебто, пояснює, що жодних переписок з неповнолітніми не було, проте була домовленість зняти рекламу, яка потребувала від нього *method acting*²³. Також він жалівся на те, що його не беруть на роботу через його «минуле», хоча головна проблема його кейсу полягає в тому, що він не виказав жодного покаяння або хоча б визнання своєї проблематичної поведінки, ба більше, він сконцентрувався на тому, щоб повністю заперечувати свою провину.

В цьому випадку ми можемо побачити, що тяжкість наслідків кенселінгу багато в чому залежить від ставлення об'єкту до самого факту ostracizmu, власне, чим більше людина відкрита до визнання власних помилок, тим більша вірогідність реабілітації, як це було з Карсоном з попереднього підрозділу.

Наступним ми хотіли би розібрати кейс з відомим музикантом та продюсером R.Kelly (справжнє ім'я Роберт Сильвестр Келлі). Історія його контраверсій почалась ще в 1994 році, коли він одружився на п'ятнадцятирічній дівчинці на ім'я Алія Хаутон, якій він спродюсував альбом з назвою «Age Ain't Nothing But A Number». Він познайомився з Алією коли їй було 12 років, та за

21 Doctor Dingle. EDP cupcake, 2021. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=zHv_kZ4tZec (дата звернення: 25.05.2023).

22 Reddit. *Reddit – Entdecke ohne Ende*.

URL: https://www.reddit.com/r/EDP445/comments/13h5bf0/edp_makes_an_immediate_apology_video_on_his/ (дата звернення: 25.05.2023).

23 Method Acting – тип акторської гри, коли актор не виходить з ролі навіть тоді, коли його не знімає камера.

його словами, одразу побачив в ній зірку²⁴. Однією з головних причин нелегального весілля була вагітність дівчини. Після того, як видання Vibe опублікувало підроблене посвідчення про одруження батьки співачки оформили позов про ануляцію сертифіката та досягли успіху.

Але, це був лише початок проблематичних вчинків з боку Келлі, оскільки наступні роки кількість звинувачень тільки зростала. Проте, варти відмітити, що не всі звинувачення були підтверджені судом, як наприклад звинувачення в жорстокій поведінці з дітьми. В 2002 році почало циркулювати відео, на якому зображено непристойну поведінку (уринацію) Келлі з неповнолітньою дівчинкою. Звинувачення були зняті через недостатню кількість прямих доказів, але публічна думка, вже маючи підстави на негативне ставлення до артиста, знаходилась в стані змін. В 2010 році його звинуватили в формуванні секс-культу з неповнолітніми дівчатами, що артист заперечував аж допоки одна з жертв не виступила з інтерв'ю, в якому підтвердила всі звинувачення.

В 2022 році Келлі визнали винним в ряді справ, від рекету та порушення акту Манна до педофілії, внаслідок чого він отримав 31 рік у в'язниці.

Здавалось би, скасування такого артисту є, фактично, зайвим, оскільки він зіпсував собі репутацію задовго до початку цього руху, проте це не зовсім так. Коли Келлі винесли вирок, більша частина стрімінгових сервісів виступила з заявою, що вони видаляють дискографію цього артиста зі своїх платформ. Під цю заяву підпадали всі альбоми та фіти, виключенням стали пісні, що той продюсував, але більша частина артистів самостійно вирішили видалити треки зі свого каталогу. Єдиною компанією, яка спочатку не погодилась видалити каталог Келлі зі своєї платформи була Spotify, яка в своїй заяві зазначила, що видаляти музику артистів, які отримали строк у в'язниці є неправильним та селективним. Проте через бойкот користувачів вони все одно були вимушені видалити каталог, оскільки лейбл Top Dawg Entertainment пообіцяв розірвати співпрацю з сервісом.

24 Heath C., Kim S. The Confessions Of R. Kelly. *GQ*. URL: <https://www.gq.com/story/r-kelly-confessions>(дата звернення: 25.05.2023).

Що Ізон що Келлі стали, фактично, нерукоподатними внаслідок не просто своїх власних дій а через брак каяття та намагання виправдати себе або виставити себе невинними взагалі. Також варто відмітити, що деякі дії засуджуються більше ніж всі інші, власне, саме тому і були обрані ці два кейси, оскільки чим масивніше порушення загальноприйнятих норм моралі, тим більш різкою буде реакція суспільства навколо.

Ще цікавим є факт того, що деякі люди, які стали об'єктом культури відміни хоч її і не сприймають, все одно відчують на собі наслідки, тобто цинізм і нехтування соціальними нормами, що межують з соціопатією не можуть надати належний захист від реакції суспільства. Це є додатковим аргументом, що виключність із соціуму та несприйняття його інструментів все одно може привести до деплатформізації та остракізму.

РОЗДІЛ 2: СЕЛЕКТИВНІСТЬ КУЛЬТУРИ ВІДМІНИ

2.1. Питання кольору шкіри та гендеру в контексті скасування

Якщо звернути увагу, то останній підпункт попереднього розділу сконцентрувався на, беззаперечно, страшних злочинах, проте також цікавим є колір шкіри об'єктів, вони обидва є афроамериканцями.

Вище вже було згадано, що скасування взагалі вважається інструментом, який сконцентрований в руках лівих, проте при вивченні різкості нападів на людину ми можемо вбачити хвилюючу тенденцію. Хоч право-орієнтовані прошарки населення (за дослідженням університету Като це 62%²⁵) і схильні сприймати культуру відміни як загрозу свободі слова, коли вона стосується національних меншин, вони залюбки приймають участь в цьому русі.

Одним з прикладів можна назвати суд акторки Ембер Херд та Джонні Деппа. Під час розслідувань викрилось багато інформації про обидві сторони, що призвело до їхнього кенселінгу, який полягав у розриванні контрактів з ними кіностудіями та загальному постріканні.

Але видатним аспектом цієї ситуації є не саме скасування як таке, а залишкові реакції та їхню різницю. Херд була вимушена залишити Голівуд та зникнути з публічного простору, оскільки фанати Деппа на всіх платформах займались харасментом акторки, коли як сам Депп зберіг свою кар'єру як акторську так і музичну.

Також цікавим є реакція суспільства на нещодавню стрільбу в школі штату Теннессі. Транс-чоловік на ім'я Одрі Хейл влаштував стрілянину в своїй колишній школі, та вбив шість людей. Реакція Республіканської частини населення США полягала в тому, що вони вважають, що саме факт того, що Одрі був трансгендером призвело до того, що він влаштував стрілянину, тим самим переводячи причину скасування зі злочину на факт трансгендерності.

Або ж численні звинувачення Джорджа Флойда від поліцейських та правої частини населення. Головною метою цього підрозділу є дослідження схильності соціуму до знаходження різних методів направити свій гнів на людей, що не

25 *Cato Institute* | *Individual Liberty, Free Markets, and Peace*. URL: <https://www.cato.org/survey-reports/state-free-speech-tolerance-america#overview>(дата звернення: 25.05.2023).

вписуються в їхнє уявлення системи. Фактично, якщо ми говоримо про те, що скасування це соціальний інструмент, то до якої б з політичних партій, гендерів або рас не належав об'єкт скасування, він відчує на собі наслідки набагато важче. Навіть якщо розглядати приклади, що були наведені в попередньому підпункті, безумовно, що Келлі що Ізон вчинили жахливі злочини та заслуговують на те, що вони отримали або отримують, але ж коли ми почнемо розглядати майже ідентичні випадки, але коли в них приймала участь біла людина, то можна зрозуміти, що цей інструмент далеко не досконалий. Прикладом можна назвати YouTube блогера з ніком Onision, проти якого теж була кенсел-компанія за грумінг та аб'юз, проте якщо ми подивимось на його соціальні мережі, то зрозуміємо, що хоч він і втратив певну кількість підписників, він все одно тримається в публічному оці, та навіть більше, заробляє собі на життя через платформу OnlyFans, яка спеціалізується на продажі еротичного контенту.

Або ж навіть якщо взяти того самого Карсона, який хоч пережив на собі наслідки, мав змогу спокійно повернутись та продовжити заробляти собі на життя.

І важливо відмітити, що ця частина роботи не несе на меті донести, що чорношкірі люди, які були закенселені за такі тяжкі злочини заслуговують на безболісне повернення, а навпаки, головним аргументом є факт того, що існує чіткий розподіл між особами, що захищені системою, та особами, що від цієї системи потерпають, та навіть коли сама культура була сформована задля допомоги пригніченим групам, вона все одно може бути використана проти цих самих груп.

Це формулювання як таке не є хибним або лицемірним, оскільки сам факт покарання та остракізму за злочини є очевидним, і ці покарання мають бути рівними для всіх, проблема полягає в тому, що зловживання цією системою людьми, які спочатку були проти неї задля реалізації свої політичних ідеалів є глибоко проблематичним, як це було, наприклад, з Дональдом Трампом, який часто не сприймав культуру скасування, та навіть звинувачував її в проблемах сучасної Америки, але не відмовлявся від її використання тоді, коли йому це було зручно.

Якщо розглядати політичний аспект культури відміни в контексті Заходу, то ми можемо виділити для себе дві основні течії, це Республіканська партія та Демократична партія. Оскільки велика частина цієї роботи приділяла увагу саме Демократичному або лівому підходу, задля більшої об'єктивності варто звернути увагу і на республіканську точку зору.

Один з головних аргументів представників Республіканської партії полягає в тому, що, на їхню думку, культура скасування орієнтована на притискання свободи слова та прославляє цензуру. Вірогідно, вони посилаються на випадки, коли білих людей скасовували за вживання різноманітних расистських та трансфобних слюрів²⁶.

Також їхня думка полягає в тому, що розповсюдження культури скасування може створити нездоровий соціальний клімат, призвести до страху та самоцензури, що призведе до скасування свободи слова. Власне, це вкрай дискусійна тема, оскільки твердження про те, що скасування формує нетолерантну атмосферу викликає певні питання. Тобто, з їхніх поглядів можна вивести формулювання, що використання культури скасування є спеціальним механізмом, який частіше за все використовується *progressive left* та плодить нетолерантність. В такому разі цікаво, що плодить використання слюрів та ксенофобія.

Чак Кофлін, стратег Республіканської партії, зазначає²⁷, що за адміністрацією Байдена головною метою G.O.P. є висування постійних антитез щодо рішень Демократів. Варто відмітити, що загалом Республіканці дійсно частіше потерпають від культури скасування. Наприклад, конгрессвумен Марджорі Тейлор Грін була виключена із Палати Представників, коли почали циркулювати її контраверсійні заяви, одна з яких закликала до насильства до представників Демократичної партії. В своєму відео на Facebook конгрессвумен каже: «Це злочин, який карається смертю, ось що таке зрада. Ненсі Пелосі винна в державній зраді. Вона винна в державній зраді і її потрібно покарати. Це буде

26 Слюр (від англ. Slur) – слово, яке використовується для приниження та дискримінації різних меншин

27 Russonello G. How Is the G.O.P. Angling to Attack Biden? (Published 2021). *The New York Times*.

URL: <https://www.nytimes.com/2021/04/29/us/politics/republicans-biden.html>(дата звернення: 25.05.2023).

зроблено, бо вона зрадниця²⁸». На запитання від глядача «Що нам зробити? Вбити її?»²⁹» Грін відповіла «Ми всі знаємо, що відбувається, коли людей визнають винними в державній зраді. Їх розстрілюють.».

Після її відсторонення Республіканська партія обурилась на те, що начебто демократи намагаються приглушити консервативні голоси. Але, не лише ця заява призвела до її звільнення, її також звинуватили в ісламофобних та конспіралогічних заявах. Наразі вона намагається відректись від своїх заяв, наголошуючи на тому, що вона більше не підтримує ці погляди, проте все одно вона знаходиться в постійній увазі соціуму.

Важливо відмітити, що далеко не всі Республіканці спільно вважають прояви культури скасування невинуватими або занадто різкими. Гарним прикладом цього аргументу є ситуація зі звільненням письменника та консерватора Кевіна Вільямсона з видання *The Atlantic* буквально через декілька днів після його виходу на роботу в 2018 році. Видання пояснило своє рішення звільнити автора через його заяви про те, що, на його думку, жінок, які зробили аборт потрібно вішати. Видання виступило із заявою, що вони звільняють його через екстремістські погляди, що є такими, яким небезпечно давати платформу. На відміну від Грін Вільямсон не став заперечувати своїх думок та просто пішов з посади. Його звільнення викликало безліч дискусій, оскільки республіканці поділились на два табори. Такі люди як Джона Голдберг та Бен Шапіро наголошували на тому, що *The Atlantic* прогнулись під натовп, коли як, наприклад, Ерік Еріксон назвав цю заяву небезпечною та підступною.

Також одним з аргументів консервативної партії є те, що розповсюдження культури скасування та осуду використання агресивних заяв провокує формацію інтелектуального конформізму, при якому люди бояться або не хочуть кидати виклик сформованим нормам моралі та загрожують індивідуалізму та можливості відкритих дебатів. Фінальним аргументом є те, що Республіканці вважають, що культура скасування є лицемірною, оскільки вона більше

28 FOX 5 Atlanta. Marjorie Taylor Greene is questioned about calling Nancy Pelosi a 'traitor', 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3gJkqymzd64>(дата звернення: 25.05.2023).

29 В оригіналі відео глядач питає «What should we do? Take her out?», що лише умовно перекладається як «вбити», також може означати «нейтралізувати».

скорегована на консервативну партію, аніж на ліберальну, проте, звичайно, у відсотковому коефіцієнті це вирахувати неможливо.

На відміну від Республіканців, Демократи не мають офіційної позиції стосовно культури скасування, проте більша частина підтримує її, оскільки культура скасування може запобігти розповсюдженню ксенофобії.

До цієї думки можна навести контраргумент, оскільки агресивна реакція людей на контраверсійні заяви викликає не стільки розуміння проблеми та похибки, а страх за своє фінансове, кар'єрне та ментальне становище, про що неодноразово зазначала консервативна партія. Звичайно, що кожна людина сама обирає свою моральну-етичну систему координат, що, здебільшого, і формує її ставлення до культури скасування. Демократична партія визнає, що стрімкий розвиток культури скасування може бути вкрай контрпродуктивним та призвести до ще більшого розділення соціуму. Але ліберальна сторона відмовляється визнавати культуру скасування «зброєю», терміном, який дуже часто фігурує в консервативній риторичі стосовно цієї теми.

Якщо підбивати висновки, то ми можемо помітити, що, беззаперечно, на використанні культури скасування здебільшого знаються ліберальні прошарки суспільства. Враховуючи сучасне ставлення консерваторів до лібералів, сприйняття Республіканцями скасування як чогось агресивного є цілком зрозумілим, ба більше, далеко не беззмістовним, оскільки як тільки скасування переходить в політичну площину, воно набуває раніше небачених обертів, що швидше призводить до булінгу замість відповідальності.

2.2. Питання проблематичності суб'єкту скасування

В цьому підрозділі хотілось би звернути увагу на безпосередню ситуативність культури скасування, та дослідити, як саме вона працює в ситуації, коли і об'єкт і суб'єкт скасування мають підстави бути скасованими. Власне, потрібно відмітити, що розгляд цього питання та взагалі культури скасування в цьому контексті й надалі розбудовує наратив про те, що культура скасування це певний інструмент, який можна застосувати при певних обставинах.

Використання культури скасування задля втілення своїх персональних цілей та ставлення до неї як до інструмента є, безумовно, лицемірним, проте, оскільки

вже було доведено, наскільки все ж таке скасування глибоко сидить в західній культурі, життя в дихотомії «скасування добре/погано», особливо для політиків, майже неможливо.

Це розуміє вже згаданий раніше колишній президент США Дональд Трамп. Ця особа ніколи не стидалась відкритої та активної критики культури скасування, запевняючи свій електорат в тому, що його мета – не дати свободі слова бути придушеною «радикальними ліваками»³⁰.

Втім, використання Трампом бойкотів та висвітлення ситуації таким чином, щоб вона виглядала несправедливою є досить частою оказією. Як приклади можна пригадати його заклик бойкотувати американську компанію з виробництва мотоциклів Harley-Davidson за їхнє бажання перемістити виробництво в Китай, або ж заклики бойкотування таких ресурсів як CNN та The Washington Post які, за його словами, розповсюджували неправдиві новини про нього.

Також вартим уваги є його публічний осуд фешн-магазину Nordstrom за те, що вони відмовились продовжувати продавати бренд його доньки, Іванки Трамп. Компанія це пояснила тим, що продажі цього бренду стали не вигідними для них, та відмовились визнавати, що рішення було політично вмотивованим. Як подальше підтвердження факту про те, що скасування є інструментом лівих, варто відмітити, що жодна з компаній не потерпіла наслідків, що вимальовує ліберальну частину суспільства як більш схильну до інтернет-активізму, на відміну від консервативної частини.

Ще однією особистістю, яка з одного боку критикувала культуру скасування, але все одно використовувала її можна назвати консервативного коментатора Бена Шапіро. В 2019 році Шапіро закликав рекламодавців перестати надавати свої послуги компанії новин ТУТ (The Young Turks), за висловлювання ведучого на ім'я Сенік Утюр, який на початку 2000-х років звинувачував жінок в тому, що вони самі винні в тому, що були згвалтовані. Частина його аудиторії погодилась з ним, коли як інша почала його критикувати, звертаючи увагу на те, що він стає

30 Donald Trump's 2020 Republican National Convention speech. *ABC News*.
URL: <https://abcnews.go.com/Politics/full-text-donald-trumps-2020-republican-national-convention/story?id=72659782>(дата звернення: 25.05.2023).

частиною тієї системи, проти якої він і виступає. З останнім твердженням Шапіро не погодився в одному з випусків свого шоу, де він зазначив, що «культура скасування та вимагання відповідальності від людей, які кажуть щось об'єктивно імморальне це різні речі»³¹.

Власне, цей кейс є не тільки прикладом використання контраверсійною людиною культури скасування, а і прямим підтвердженням того, що консервативні представники розуміють і, навіть, час від часу поділяють корисність культури скасування, але позаяк вони не називають її саме «культурою скасування» вони роблять акцент на тому, що не всі бойкоти та призивання до відповідальності є культурою скасування. Певним чином, вони мають рацію, оскільки на відміну від тільки що розглянутого випадку деякі приклади скасування виглядають дещо притягнутими.³²

Наступним аспектом, який варто розглянути є факт того, що деякі персоналії в сподіваннях уникнути скасування намагаються скасувати когось іншого.

Для наглядного прикладу ми можемо повернутись до ситуації з Ізоном. Людина, яка зробила відео про його листування з підставною неповнолітньою особою відома в інтернеті під ніком BigFace, справжнє ім'я якого Алекс Розен. Сам Розен потрапив в суспільне око декілька разів, що призводило до його часткового скасування, його критикували за використання справжніх неповнолітніх дітей в намаганнях розкрити педофілів, але безпосередньо перед викриттям Ізона він відмітився в контраверсійному відео.

Розен зателефонував на гарячу лінію руху Black Lives Matter і почав активно використовувати слюр, який використовується для приниження чорношкірих людей, зазначаючи, що це були лишень жарти. Невдовзі після цього Розен випускає відео, в якому він розкриває Ізона як педофіла.

Реакція суспільства була досить різноманітною, оскільки частина підтримувала Розена, та казала, що відео з BLM було лише троллінгом, інша ж частина наполягала на тому, що хоч він і зробив добру справу, це в жодному разі не відміняє расистських заяв, деякі люди навіть теоретизували, що на відміну від

31 DailyWire+. Cancel Culture Comes For Us All | The Ben Shapiro Show Ep. 1047, 2020. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6lGFt3JlxTY> (дата звернення: 25.05.2023).

32 Маються на увазі випадки, які були згадані в першому розділі.

інших його відео з розкриттям грумерів та педофілів, саме те, яке стосувалось чорношкірої людини було найкраще змонтоване та розрекламоване, натякаючи на расову вмотивованість, проте, Розен відмовляється це підтверджувати, та заявив, що не має жодних упереджень стосовно будь-якої групи людей.³³

Останній кейс спонукає до міркування, чи може культура скасування бути використана як метод спокутування провини перед соціумом?

Якщо ми будемо розглядати скасування в такому контексті, ми мусимо зрозуміти, це є не стільки спокутуванням, скільки зсувом публічної уваги. Соціум, а особливо та його частина, яка постійно знаходиться онлайн, не схильний до швидких вибачень, особливо в контексті культури скасування, однією із особливостей якої є відчутна реалізація наслідків за порушення норм моралі. Одним з найбільш ефективних методів згладжування провини від скасованої людини були пожертвування у відповідні благодійні фонди, тобто за расизм – донати до BLM або фонди, які допомагають національним меншинам, за мізогінію або виправдання зґвалтування – MADRE або Girls not Brides, саме фінансове «покаяння» вважається справжнім спокутуванням провини, хоча такий метод також критикується, особливо тоді, коли об'єктом скасування є заможна людина, що часто сприймається як спроба «відкупитись» від відповідальності.

Ситуації, коли скасована людина намагається скасувати іншу людину часто сприймаються як скидання відповідальності особливо, коли людина, що скасовується, не визнала свою власну провину, а одразу направляє суспільну увагу на іншу проблему, причому не важливо, чи ця проблема існує та/або має таку саму соціальну вагу.

Одним з таких випадків можна назвати контраверсію з солістом гурту twenty one pilots Тайлером Джозефом, який під час глузування над BLM рухом замість визнання провини намагався перевести увагу на проблему суїциду серед білої молоді.

Безумовно, і те і інше є величезними соціальними проблемами, але коли особа посилається на неї лише в часи потенційної загрози власній кар'єрі -- у

33 Asarch S. A predator hunting YouTuber and a man seemingly caught in a sting both had their channels removed by the platform. *Insider*. URL: <https://www.insider.com/edp445-allegations-messages-chet-goldstein-youtube-removed-what-did-2021-4>(дата звернення: 25.05.2023).

людей виникають повністю логічні сумніви щодо щирості об'єкту стосовно взагалі будь-яких соціальних проблем. Варто відмітити, що вибачатись або показувати будь-яке каєння не є обов'язковим, і є певна кількість публічних осіб, які ігнорують скасування до такої міри, що воно їх майже не стосується. Але таких випадків одиниці, оскільки вони можливі тільки тоді, коли вся спільнота, що підтримує цю людину, впевнена, що контраверсійні заяви дійсно лише жарти.

2.3 Культура скасування як зброя

В цьому розділі неодноразово була згадана культура скасування у вигляді інструмента або зброї, тому варто також ще звернути увагу на цей аспект. Використання соціальних механізмів однією особою задля власних цілей не є чимось новим, особливо в політичній площині, можна пригадати випадки стрілянин в американських школах, після яких Демократи починають агітувати за більш серйозний контроль над зброєю, або ж нечасті випадки ускладнень після вакцинації від Covid-19, які Республіканці позиціонують як намагання нового керівництва нашкодити населенню.

Втім, культура скасування є механізмом неймовірно складним та не дуже контрольованим, що може призводити до неочікуваних наслідків для всіх сторін. В цілому, сам наратив того, що культура скасування є зброєю найбільш притаманний консервативному шару населення. Враховуючи сприйняття культури скасування консерваторами та їхнім електоратом як спробу вгамувати або заглушити голоси незгідних з лібералами людей, пояснення цей наратив не потребує.

Якщо проаналізувати заяви того ж самого Дональда Трампа, які він адресує своїй аудиторії, ми можемо побачити, що його вепонізація культури скасування полягає не стільки в тому, щоб нагнати на когось натовп (хоча таке було теж, як було описано в попередньому підпункті), вона полягає в тому, щоб сказати, що ліворадикали озброїлись культурою скасування. Під час мітингу 6 січня він сказав наступне: «Вони [ліберали] хочуть змусити вас замовкнути. Вони хочуть заглушити ваш голос і хочуть скасувати вашу культуру. Вони хочуть забрати вашу

історію, і вони хочуть зруйнувати все, що ви здобули, і все, що ви збудували»³⁴. Така риторика дозволяє відбивати більшу частину критики в свій бік, посилаючись на злі наміри культури скасування.

Якщо розглядати культуру скасування з точки зору Демократів, то ми дійсно зможемо побачити те, що вони використовують механізм скасування в своїх інтересах. На думку спадають організований Демократами бойкот компанії Goya Foods та їхнього CEO за підтримку Дональда Трампа, або ж заохочування таких брендів як AirBNB та Ben & Jerry's та їхнього бойкотування Ізраїлю.

В той час як консерватори посилаються на культуру скасування як на щось, що обмежує свободу слова, ліберали обирають більше м'яке формулювання, зазначаючи, що культура скасування є інструментом соціальної справедливості. З цим можна було б погодитись, якщо цей інструмент обидві партії використовували рівномірно, хоча наразі такого не відбувається.

Вепонізація культури скасування поступово призведе до того, що буде сприйматись *виключно* як щось, що використовується в політичних цілях, з метою цензури та відбивання уваги від власних політичних провалів, а соціальні проблеми та заклик до відповідальності, що є безпосередньою метою культури скасування, перетвориться на вторинну ціль. Також ця тема змушує звернутись до занепокоєності консерваторів тим фактом, що культура скасування знищує свободу слова.

Власне, якщо використовувати її виключно для політичних цілей, то це може бути зовсім реалістичним результатом, оскільки таке використання призведе до того, що поділить суспільну думку на «правильну» та «неправильну», і хоча можна висунути контраргумент, що так вже є, наводячи приклади скасування за расизм та мізогінію, варто зауважити, що це скасування не має під собою політичного підтексту, а тільки соціальний, коли як такі випадки як бойкотування Нордстрема та Гоя Фудс мають на меті дестабілізувати політичного опонента.

Також культура скасування в такому контексті може привести до того, що ментальність натовпу та булінг посядуть головне місце в проблемі. Звичайно,

34 Read Trump's Jan. 6 Speech, A Key Part Of Impeachment Trial. *NPR*.

URL: <https://www.npr.org/2021/02/10/966396848/read-trumps-jan-6-speech-a-key-part-of-impeachment-trial>(дата звернення: 25.05.2023).

сама основа цієї культури полягає в тому, що люди обурюються разом задля того, щоб їхній голос був почутий, проте коли кейс скасування сформований штучно (політично), його можуть штучно розганяти, що призведе до того, що культура скасування як така виглядатиме як дещо агресивне та ірраціональне. До цього пункту, до речі, також належить гіпотетична проблема поляризації суспільства. Проштовхування наративу «ми проти них», формування скасування як ідеологічного поля битви може призвести до того, що люди перестануть сприймати це як механізм справедливості, а сприйматимуть як наріжний камінь, що призводитиме не до притягнення до відповідальності та спільної праці над соціальними проблемами, а лише укоріненню стереотипів.

Всі вище перелічені проблеми призведуть до того, що соціальний аспект культури скасування просто зникне, або ж деформується до тієї міри, що буде сприйматись виключно як дещо, чого в майбутньому треба здихатись в соціальному плані, проте здихатись не в сенсі того, що скасування рано чи пізно набуде статусу рудимента, а скоріше стане безпосередньою проблемою, яка призводитиме до ще більших проблем.

Проте, на нашу думку, однією з головних проблем буде факт того, що культура скасування на озброєнні призведе до знищення можливості загладження провини, окрім цього, це призведе не тільки до відкидання можливості персонального морального зростання та усвідомлення власних помилок, а ще і до потенційного запровадження постійного невичерпного покарання, що, до речі, ми можемо побачити вже сьогодні, або, за Рансьєром, нескінченного правосуддя. Звичайно, що деякі вчинки заслуговують на безумовне довічне покарання, принаймні соціальне, але при вепонізації скасування майже всі протилежні погляди викликатимуть подібні наслідки.

Розмірковуючи про катастрофічні наслідки свідомого та зловмисного використання культури скасування ми мусимо усвідомити свою власну роль в даній проблемі.

Людство, а саме населення сучасного Заходу, перебуває в постійному стані переосмислення культури скасування, втім, варто помітити, що здебільшого це

вирішують не стільки самі люди, скільки контекст, який постійно змінюється навколо скасування.

Якщо умовно перенести всю культуру відміни на вигадану пряму, то саме зараз соціум знаходить рівно посеред цієї самої прямої. Все що було до цієї точки це становлення культури скасування, процес набуття сенсів, впливу на особистостей, формування її власної суб'єктності. Все що йде опісля це дещо песимістичний, але цілком реальний варіант розвитку подій, що були описані вище. А ця безпосередня точка є чудовим прикладом мутації соціального механізму, який при певних навмисних махінаціях набуває химерних форм та поступово віддаляється від початкових сенсів. Власне, це віддалення не є проблемою саме по собі, оскільки це цілком природній процес будь-якого культурного феномену, безпосередньою проблемою є факт того, що ці мутації спричинені штучно, що призводить до того, що замість остаточного формування культури скасування як інструмента соціального правосуддя, вони перетворюють його на лінчування, це питання ми згадували в першому розділі.

РОЗДІЛ 3: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПОКАЗОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРО КУЛЬТУРУ СКАСУВАННЯ.

3.1 Консервативна точка зору на культуру скасування

В цьому підрозділі ми хотіли би зосередитись на літературному аспекті культури скасування, а саме на аналізі творів різних авторів та їхніх думках стосовно культури скасування. Втім, головною причиною, чому цей розділ йде третім, а не першим, полягає в тому, що на цю тему майже відсутня нейтральна та об'єктивна література, а найголовніші книжки з самого початку обирають позицію, та не змінюють її протягом всієї праці. Хоча спочатку задумом було поділити підпункти на консервативних та ліберальних авторів, дослідження літератури довело, що набагато простіше та змістовніше буде поділити авторів на звичайне «за» та «проти» культури скасування.

Першим автором, якого слід розглянути, на нашу думку є Алан Дершовіц, відомий автор та адвокат. Насправді, немає нічого дивного в тому, що він виступає проти культури скасування як такої, оскільки Дершовіц неодноразово виділявся своєю різкою та, часто, непохитною позицією стосовно ряду питань. Його погляди здебільшого полягають в сіонізмі, українофобії та безумовному захисті Джеффри Епштейна.

В своїй книзі під назвою «Cancel Culture: Latest Attack on Free Speech and Due Process» він розмірковує про валідність культури скасування, про її надмірну завзятість, відсутність презумпції невинуватості. І, насправді, це була б чудова книга, яка дозволяла би нам зазирнути в консервативні розмірковування автора, якщо б не одно «але». Як приклад жорстокої та несправедливої культури скасування він наводить приклад самого себе, посилаючись на скандал зі звинуваченням у зґвалтуванні дівчиною на ім'я Вірджинія Джуффре, яка в 2014 році заявила про те, що Дершовіц мав з нею сексуальні стосунки. Щодо провідних ідей книги, Дершовіц наполягає на тому, що культура скасування є таким собі міксом маккартизму та сталінізму.³⁵ Він зазначає, що одна з головних відмінностей сучасної культури скасування від двох попередніх ідеологій полягає в тому, що раніше, коли людину «скасували» за схильність до комунізму

3535 Dershowitz A. Cancel Culture: The Latest Attack on Free Speech and Due Process. Hot Books, 2020. P. 17

або навпаки за антикомунізм, то людину, фактично, скасовувала держава, яка мала конкретних представників, що призводило до того, що людина повністю усвідомлювала, хто конкретно її «скасовує».

Щодо сучасних тенденцій Дершовіц пише наступне «Але в нинішній культурі скасування скасувальники часто є невидимими, анонімними та невідзвітними. Соціальні мережі – це суддя та присяжні. Звинувачення в Інтернеті живуть власним життям».³⁶

Саме момент про набуття скасуванням власного життя є дуже важливим, оскільки подібну думку ми формулювали в підрозділі вище, іноді цей процес набуває форму валуна, навіть більше, цей самий валун ще є і повністю безликим, що ускладнює притягування до відповідальності у разі, якщо суб'єкт скасування все ж таки визнається невинуватим.

Проте, також варто відзначити, що деякі авторські порівняння є, м'яко кажучи, неочікуваними, як, наприклад його порівняння сучасного скасування зі сталінізмом. «Сталін завжди наказував стирати з фотографій людей, яких він "скасував" із радянської історії», пише автор, маючи на увазі стирання непокірних (та/або непотрібних) Сталіну людей зі спільних фотографій, натякаючи на те, що сучасна культура скасування робить приблизно те саме, тільки з іміджем людини.

Тобто, ми одразу можемо зрозуміти, що Дершовіц обрав не просто негативний підхід до культури скасування, він активно порівнює її з тоталітарним режимом, тим самим намагаючись показати культуру скасування як одну з головних причин занепаду свободи слова. Варто відмітити, що він здебільшого концентрується на не стільки негативних аспектах кенселінгу, скільки на найяскравіших та сповнених контроверз. Дершовіц в главі «Cancellations in Politics» підтверджує нашу думку стосовно того, що Дональд Трамп не настільки сильно підвладний культурі скасування, оскільки його електорат не так активно підтримує кенселінг як демократи та ліберали.³⁷ Також варто відмітити, що автор наполягає на тому, що культура скасування обмежує

36 Dershowitz. *ibid.* 21

37 *Ibid.* P. 35

свободу слова лише в один бік, тобто забороняє казати расові слюри по відношенню до національних меншин, в той час як слюри, що направлені на білих людей (як, наприклад cracker³⁸) в жодному разі не осуджуються а ледь не заохочуються. Таким міркуванням він присвячує главу під назвою «Cancelling Freedom of Speech for Thee, But Not for Me!». Він пише, що проблема культури скасування полягає в тому, що вона, фактично, направлена виключно в одну сторону, сторону консерваторів та республіканців, коли як демократи та ліберали від цієї культури, фактично не страждають.

У висновку Алан Дершовіц пише наступне: «Культура скасування — це ракова пухлина американської демократії, меритократії, належного процесу та свободи слова. Вона метастазує через соціальні мережі. Це пригнічує креативність, ставить під загрозу основні свободи, неправильно навчає студентів, стирає історію, надає повноваження екстремістам, знищує важко здобуту спадщину — і все це без підзвітності та прозорості».³⁹ Його ставлення полягає в тому, що він, фактично сприймає гіперболізовані аспекти культури скасування за саму її ціль, тим самим висвітлюючи її як щось, що призведе до ультимативного кінця сучасної Америки, втім, його ставлення цілком зрозуміле, оскільки він неодноразово зазначає в своїй книзі, що його особа теж була, за його словами безпідставно, скасована, тим паче не можна ігнорувати сам вік автора, тож він представляє не просто інший політичний спектр, він представляє іншу епоху, за часи якої, безумовно, культура скасування вважалась би чимось абсурдним, ба більше, за часи його молодості чорношкірі американці мали користуватись окремими фонтанчиками для води та окремими дверима в заклади.

Книга Алана Дершовіца є чудовим прикладом ставлення консервативної людини до нового соціального механізму, звідти ми маємо порівняння з маккартизмом та сталінізмом, втім, його об'єктивність щодо цього питання стоїть під великим знаком питання.

Наступна книга, на яку не модно не звернути увагу – «Cancel This Book» авторства Дена Коваліка. Вступну частину своєї книги Ковалік присвячує досить

38 Cracker (повн. Whip Cracker) – слюр, який використовується для приниження та узагальнення білих людей, є відсилкою на рабовласників, які били кнутами своїх рабів

39 Dershowitz. Ibid. P. 197

розлогії критиці демократів та ліво-лібералів, звинувачуючи їх в лицемірстві на прикладі штурму Капітолію. Він пише: «Після штурму Капітолію ми чули багато моралізацій про те, як жахливо було для людей атакувати цю, очевидно, священну будівлю, яку багато експертів і політиків називали «будинком народу». Нас закликали дбати про історичні пам'ятки, коли, правда, ліберальні/ліві протестувальники провели більшу частину літа, руйнуючи та псуючи історичні пам'ятки».⁴⁰

Автор має на увазі публічне знесення та/або пошкодження пам'ятників Колумбу, Джефферсону, Рузвельту та Лінкольну під час протестів Black Lives Matter. Власне, вже зараз, не заходячи далеко, ми можемо помітити певну тенденцію, яка полягає в тому, що вони майже повністю ігнорують мотиви протилежної сторони, автоматично визначаючи їх як ірраціональні та неймовірно проблемні.

Ковалік в своїй книзі згадує діалог з власним сином, який складався з бажання автора написати книгу та застереження від його дитини, яка сказала, що найвірніший шлях до скасування це критика культури скасування, з чим Ковалік старший погодився.

Такий наратив зайвий раз підтверджує, що консерватори дуже часто сприймають культуру скасування як щось, що вони *мусять* побороти, як щось, що не має позитивних рис, а навіть якщо і має, то обмеження, які вона запроваджує, повністю стирають позитивні риси. Частина цієї книги продовжується тим, що автор наводить приклади того, як звичайна жінка може репостнути якийсь умовний мем, який певна частина людей вважатиме образливою, тим самим надаючи ображеним людям право скасувати цю жінку. Цей аргумент, насправді, може бути достатньо актуальним, особливо в наші часи, коли культура скасування перемкнулась з деплатформінгу впливових та майже недосяжних людей, на пересічних користувачів соціальних мереж.

Аналізуючи ці дві книжки, ми можемо побачити певно закономірність в ставленні консерваторів до культури скасування. Ліберали іноді подають

40 Kovalik D. Cancel This Book: The Progressive Case Against Cancel Culture. Skyhorse Publishing Company, Incorporated, 2021. P. 9.

культуру скасування ледь не як панацею, яка закликатиме до справедливості, яка буде притягувати всіх людей до відповідальності за расизм та іншу ксенофобію, коли як насправді це не те що не було головною метою, це є суто неможливим. Неможливо забулити людей у відмову від расизму, навпаки, це може лише погіршити проблему, втім, як ми бачимо, консерватори очевидно вважають, що головною метою культури скасування є намагання змусити всіх людей хвилюватись за своє майбутнє через свої висловлювання.

Також Ковалік пише про те, що останнім часом з'явилась тенденція впроваджувати фільтри в університетах, тим самим накладаючи цензуру на професорів, ба більше, автор надає лист з 56 академіків які були скасовані протягом 2020 року. Ця думка, насправді є досить резонною, оскільки намагання стерилізувати академічну спільноту лише згасить бажання дискусії, втім, це має власні ризики, оскільки відчуття межі поміж академічною дискусією і просто нав'язуванням професорами власних світоглядних паттернів може призвести до величезного ряду проблем та як раз призвести до скасування.

Завершує свою книгу Ковалік наступними словами: «Один із моїх найкращих учителів, брат Руель із Сент-Віатора, одного разу сказав те, що має бути цілком очевидним,— що можна любити речі та людей з вадами. Дійсно, враховуючи, що ніщо і ніхто не є ідеальним, я вважаю, що це абсолютна необхідність»⁴¹, що є, безумовно, дещо іронічним, особливо після того, як він протягом 295 сторінок прискіпливо обирає не тільки вади культури скасування, а і не припускає навіть умовної можливості того, що вона може бути хоча б чимось хорошим. Звичайно, як було зазначено раніше ця проблема також полягає і в презентації ліберальною частиною суспільства культури скасування, втім це питання буде детальніше розглянуте в наступному підпункті.

3.2 Ліберальна точка зору на культуру скасування

Проаналізувавши консервативну точку зору, безумовно, також варто дослідити протилежну сторону, тим паче, що тези про те, що скасування є інструментом, здебільшого, лівих, були неодноразово згадані в цій роботі.

41 Kovalik. *ibid.* P. 296-297.

Першою книгою було обрано працю американського журналіста Джона Ронсона під назвою «So You've Been Publicly Shamed». Що є цікавим, так це факт того, що на відміну від двох попередніх авторів, Ронсон не займає остаточної позиції щодо скасування протягом книги, ба більше, він навіть ніколи не вживає термін «культура скасування», замість вживаються різноманітні формулювання на кшталт «шеймінг»⁴² та притягування до відповідальності. Він починає свою працю історією про те, як в соціальній мережі Twitter він знайшов спамбота⁴³, який прийняв його особистість та генерував різноманітні повідомлення, автор назвав це «війною з роботизованою версією себе».⁴⁴ У сподіваннях розібратись з цією ситуацією він запросив творців цього спамботу на інтерв'ю, яке здебільшого складалось з того, що інтерв'юером намагались маніпулювати такими фразами як «Ви хочете щоб ми видалили цього бота? Цікаво... Чи може бути так, що ви відчуваєте загрозу від його існування?».⁴⁵ Попри відверто ганебну розмову для Ронсона, він вирішив все одно викласти його, хвилюючись, що виглядатиме як переляканий невдоволений чоловічок, який принципово намагається закрити щось веселе. Втім, як би це не було неочікувано, інтернет став на його бік, причому не просто підтримав в коментарях, а розпочав акцію в Twitter з вимогами від творців спамбота видалити його та перепросити за блюзнірство.

Ми можемо впевнено назвати це соціальним правосуддям, проте чи можемо ми назвати це культурою скасування? Ми схиляємось до того, що ні. Ця ситуація не призвела до того, що всі інші спамботи інших відомих людей були видалені, ліквідували тільки той, який належав людині, яка виклала в соціальні мережі своє обурення ситуацією, тим паче що Ронсон не є частиною національної меншини та будь яким чином не належить до *marginalized groups*. Може виникнути питання наступне питання «Добре, в такому разі чи можна вважати культуру скасування інструментом справедливості, яка направлена тільки на певну групу людей? Якщо так, то хіба це можна назвати справжньою справедливістю,

42 Шеймінг (від англ. Shaming) – соціальний процес, коли людину критикують та освистують, останнім часом часто використовується в контексті навмисного зганьблення особи в інтернеті.

43 Спамбот (від англ. Spambot) – автоматизовані програми або акаунти в інтернеті, головною метою яких є створення безладу в стрічці користувача

44 Ronson J. So You've Been Publicly Shamed. Picador; Air Iri OME edition (9 Mar. 2015), 2015. P. 7.

45 Ibid. P. 12.

особливо якщо вона не для всіх?» Відповідь на це питання полягає в тому, що те, що зробив Ронсон, як і було зазначено раніше, не було скасуванням, хоча і з першого погляду може так здатись. Попри те, що Ронсон не мав на меті хоча б якимось чином так робити, після того, як він відчув, що має підтримку людей, їм було обрано все ж таки дотиснути розробників до видалення спамботу.

Щодо того, чи можемо ми вважати, що користь від культури скасування здебільшого розповсюджується на *marginalized groups*, то відповіддю на це питання буде «так», оскільки це була і є головна мета культури скасування. Повертаючись до книги Ронсона, він обирає дещо неочікуваний підхід до питання шеймінгу та скасування.

Шоста глава книги під назвою «*Doing Something Good*» розповідає про його інтерв'ю, яке він брав у людини на ім'я Хенк, який був ІТ-спеціалістом, та під час презентації якоїсь технологічної новинки дозволив собі неголосно пожартувати своєму другові жарт про техніку, який міг бути сприйнятий як сексуальний. Точніше, не міг, а був. Жінка, яка сиділа перед ними повернулася та сфотографувала їх, після чого, по завершенню презентації, з ними зв'язалась їхня компанія, заявивши, що вони припускають нескромні сексуальні жарти, які можуть бути спрямовані на жінок. Звичайно, вони обидва почали виправдовуватись, і компанія не звернула увагу на це непорозуміння. Але звернув Twitter. Жінка, яка зробила фотографію запостила її до себе в соціальні мережі, та написала обурений твіт про те, що ці два чоловіка зробили це місце небезпечним, оскільки це було вкрай непрофесійно.

Після твіта Хенка звільнили, втім він все одно вибачився перед ображеною жінкою (її ім'я було Адрія). Проте саме факт вибачення Хенка обурив інтернет найбільше, а особливо сайт під назвою 4chan. Адрія почала отримувати загрози вбивства та зґвалтування, а потім отримала вірус на свій комп'ютер, що призвело теж до її звільнення. В інтерв'ю Ронсону жінка сказала: «Ви коли-небудь чули про те, що чоловіки бояться, що жінки будуть над ними сміятися, а жінки бояться, що чоловіки їх уб'ють?»⁴⁶ і, як можна побачити, вона була куди ближча до правди, ніж варто очікувати. Ронсон підіймає тему того, що публічний шеймінг,

46 Ronson. *ibid.* P. 150.

який часто можна сплутати зі скасуванням часто може бути використаний з агресивними намірами, з активним наміром нашкодити людині, замість того, щоб притягнути до відповідальності.

Що є по-справжньому цікавим, так це факт того, що на відміну від Коваліка або Дершовіца Ронсон не звинувачує всю культуру скасування як таку, він не прирівнює їх до тоталітарного режиму, не заявляє, що скасування є нападом на свободу слова, він просто показує, що скасування і шеймінг можуть бути використані геть неправильно, що призведе лише до укорінення негативних упереджень про скасування у пересічних людей. Метою Ронсона не було дати величезний культурний коментар, його метою було доказати, щоб будь-який соціальний механізм можна перетворити на зброю, яку в подальшому може бути використано з ганебною метою.

Наступною книгою, яку варто взяти до уваги, є праця активістки та авторки Адрієн Марі Браун під назвою «Emergent Strategy: Shaping Change, Changing Worlds». Книга здебільшого фокусується на аспекті відповідальності культури скасування, авторка неодноразово протягом книги зазначає, що еволюція соціальної справедливості можлива тільки за умови соціальної відповідальності за проступки, а оскільки наразі окрім культури скасування нічого не існує, це поки що ледь не єдиний інструмент, який може принести користь. В главі «Фрактальність» вона пише наступне: «Ми дізналися, що в організації та стосунках відповідальність є ключовою для створення міцної бази; коли люди бачать зміни, вони відчують, що їхні власні інвестиції варті того.»⁴⁷ Ця думка, зачіпляє дуже важливий аспект і певним чином недолік культури скасування, відповідальність дуже часто розмивається. Це відбувається через хибну інтерпретацію культури скасування як такої. Людина, яку скасовують цілком очікувано сприйматиме саме скасування не стільки як боротьбу з проблемою, скільки як напад на себе особисто, що і вимальовує культуру скасування як якийсь віджилантизм.

Втім, навіть якщо об'єкт скасування і визнає свою власну провину, визнати її перед групою або ображеною людиною під час скасування вже буде

47 Brown A. M. Emergent strategy: shaping change, changing worlds. AK Press, 2017. P. 64.

недостатнім, конкретно через те, що скасування майже одразу набуває майже стихійного темпу, що часто призводить до того, що навіть люди, яких заява об'єкту скасування ніяким чином не зачіпляла відчують потребу почути вибачення, що, без сумніву, пригнічує почуття відповідальності, і навпаки генерує виключно примус просто вибачитись, навіть якщо це змушує об'єкт вибачитись за расовий слюр про перед умовною пересічною білою дівчиною з Міннесоти. В таких випадках також тестується можливість об'єкту скасування вибудувати власні кордони та поділяти, за що він відчуває провину, а за що ні, що теж часто губиться в нескінченних тредах. Браун також пише про цей феномен, формулюючи його наступним чином: ««Ми продовжуємо образливу динаміку під виглядом відповідальності, закликів — навіть солідарності та любові»»⁴⁸

Браун головною метою своєї книги зазначає бажання передати більш-менш сформований соціальний інструмент далі, наступному інтернет поколінню для того, щоб вони його доробили та остаточно сформулювали. Більшу частину своєї праці вона наполягає на тому, що культура скасування та відповідальність це багатообіцяючі процеси, особливо в часи інтернету, і наступне покоління має неабиякі шанси нарешті зацементувати скасування як феномен. Втім, вона ігнорує факт того, що сподівання на майбутнє покоління станом на зараз можна назвати без зайвого драматизму неможливим, або принаймні дуже малоймовірним.

Ми живемо в часи, коли культура скасування може принести вдвічі більше користі ніж шкоди, і навпаки, вдвічі більше шкоди ніж користі, через що задля безпеки соціуму ми можемо сказати, що той пласт роботи, який належить виконати майбутнім поколінням без перебільшень величезний. Глава «resilience» викликає окрему зацікавленість, оскільки вона підіймає питання різкості культури скасування.

Авторка чудово розуміє, що останнім часом культура скасування набуває жорстоких та час від часу невинувато агресивних масштабів, вона пише: ««Ми розриваємо особу чи групу на шматки таким чином, який підтверджує наші

48 Brown. Ibid. P. 136.

цінності. Ми створюємо меми, перетворюючи когось на посміховисько в Інтернеті. Ми пишемо роздуми про те, що ми не схожі на цю людину, і, очевидно, не зробили б тих самих помилок, які зробили вони. Ми деконструємо їх як мислителів, активістів, партнерів, батьків, дітей — знаходячи всі протиріччя та обмеження та висвітлюючи їх яскравим світлом.»⁴⁹ Це, відверто, один з найкращих прикладів описання механізму культури скасування, далі в книзі вона продовжує, що в жодному разі не відділяє себе від цього колективного «ми», навіть навпаки, вона чудово усвідомлює себе в цьому контексті, втім, ця думка і попередня, яку ми аналізували нам здається дещо протирічать одна одній, оскільки яким чином можна усвідомлювати провали наявної культури, при тому щиро сподіваючись на те, що наступні покоління зможуть не тільки вирішити всі наявні проблеми, а ще і перетворити цей механізм на сталу одиницю, до якої можна буде звертатись в моменти потреби?

Якщо підбивати висновки, ми можемо побачити, що на відміну від консервативних авторів, ліберальні дуже обережно ставляться до терміну «культура скасування», майже не використовуючи його, а у разі використання, обирають формулювання на кшталт «відповідальності», «шеймінгу» і так далі. Можна припустити, що небажання використовувати термін «культура скасування» йде від того, що автори розуміють, що це явище не є до кінця сформульованим, і у разі його розвитку в негативну сторону може спричинити певні проблеми. Проте, на нашу думку, головна різниця поміж ліберальними авторами та консервативними полягає в тому, що ліберальна сторона відмовляється визнавати культуру скасування панацеєю, або якоюсь умовною чарівною паличкою, яка при невеличкому зусиллі знищить всю соціальну несправедливість в світі та не призведе до жодних негативних наслідків. Консерватори сприймають культуру скасування як дещо монолітне, шкідливе та однозначне, що, звичайно, викривляє сенси, вимальовуючи кенселінг як дещо, чого потрібно здихатись.

Втім, допоки обидві сторони стоятимуть принципово на думці, що протилежна сторона використовує культуру скасування у власних політичних

49 Ibid. P. 142.

цілях, тим самим надаючи скасуванню політичного забарвлення, якого воно з часів свого утворення не мало, це призводитиме до агресивних зіткнень на цю тему.

ВИСНОВОК

Під час дослідження були зроблені наступні висновки:

- Наш час можна без сумнівів назвати найважливішим для культури скасування, оскільки саме зараз соціум знаходиться в моменті, коли стане відомо, чи культура скасування перетвориться на новий інструмент соціальної справедливості, тим самим надаючи допомогу тим прошаркам суспільства, які дійсно її потребують, чи перетвориться на модернізовану версію лінчування, повністю піддавшись використанню з політичною метою. Станом на зараз, ми можемо сказати, що культура скасування схиляється більш до першого варіанту завдяки зусиллям більшості людей, як ми це можемо побачити у випадках скасування Ізона та Келлі, втім, неможливо ігнорувати випадки несправедливого або іноді майже безпідставного скасування, як ми побачили у прикладі з Хеноком з книги Джона Ронсона, які, безумовно, псують репутацію цьому феномену як такому. Але у будь-якому разі, навіть при позитивному розвитку, культура скасування не перетвориться на інструменти, який самотужки зможе перебороти всю соціальну несправедливість, хоча він буде здатен змушувати людей замислюватись перед тим, як нормалізувати ксенофобію
- Також було виявлено, що таке поняття як «Too Big To Cancel» існує, ба більше, воно, скоріше за все, нікуди не зникне, оскільки ті спроби, які ми побачили під час дослідження, наприклад, з Каньє, досі не принесли жодних результатів. З точки зору погляду на майбутнє, ми вважаємо, що допоки у особистості яка стала об'єктом скасування є різноманітні доходи та вони не скоїли федеральний злочин, то їм нічого не загрожує, тим паче якщо ми говоримо про особистостей, які мають ледь не культовий рівень.
- Ми також визначили що таке культура скасування, і маємо надію, що розвідки, які подібні нашій роботі дадуть в Україні поштовх іншим дослідженням в такій актуальній та важливій царині культури

- Було розглянуто політичний аспект культури скасування, а саме використання її як зброї в сучасній політиці. Ми прийшли до висновку, що подібне використання культури скасування призведе спочатку до його мутації, а потім остаточно хибно інтерпретує його початкову мету, що призведе до втрати сенсової ваги цього феномену, оскільки всю критику можна буде відкидати заявляючи, що один політик намагається скасувати іншого, з метою цензури. Ми вже зараз бачимо подібні випадки, як, наприклад, з Дональдом Трампом, який також був розглянутий в цій роботі.
- Також були розглянуті книги консервативних і ліберальних авторів, визначені їхні підходи та сформульована різниця між консервативною та ліберальною точкою зору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 16 Cancel Culture Examples. *Helpful Professor*.
URL: <https://helpfulprofessor.com/cancel-culture-examples/>(дата звернення: 25.05.2023).
2. 17 Cancel Culture Examples: Brands That Have Been Cancelled. *Data Privacy Compliance Software for Apps, Websites, & SaaS | Enzuzo*.
URL: <https://www.enzuzo.com/blog/cancel-culture-examples>(дата звернення: 29.05.2023).
3. Asarch S. A predator hunting YouTuber and a man seemingly caught in a sting both had their channels removed by the platform. *Insider*.
URL: <https://www.insider.com/edp445-allegations-messages-chet-goldstein-youtube-removed-what-did-2021-4>(дата звернення: 25.05.2023).
4. Asarch S. A predator hunting YouTuber and a man seemingly caught in a sting both had their channels removed by the platform. *Insider*.
URL: <https://www.insider.com/edp445-allegations-messages-chet-goldstein-youtube-removed-what-did-2021-4>(дата звернення: 25.05.2023).
5. Brent H. Donald Trump's craziest quotes as US President | The Irish Post. *The Irish Post*. URL: <https://www.irishpost.com/life-style/donald-trumps-craziest-quotes-as-us-president-201911>(дата звернення: 25.05.2023).
6. Brown A. M. Emergent strategy: shaping change, changing worlds. AK Press, 2017. 284 с.
7. Cancel culture on google trends. *Google Trends*.
URL: <https://trends.google.com/trends/explore/TIMESERIES/1685017200?hl=ru&tz=-180&date=today+5-y&geo=US&hl=ua&q=Cancel+culture&sni=3>(дата звернення: 25.05.2023).
8. *Cato Institute | Individual Liberty, Free Markets, and Peace*.
URL: <https://www.cato.org/survey-reports/state-free-speech-tolerance-america#overview>(дата звернення: 25.05.2023).
9. DailyWire+. Cancel Culture Comes For Us All | The Ben Shapiro Show Ep. 1047, 2020. *YouTube*.

- URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6lGFt3JlxTY>(дата звернення: 25.05.2023).
10. Dawson B. Tampax forced to apologize for 'creepy' tweet after being accused of sexualizing women. *Business Insider*.
URL: <https://www.businessinsider.com/tampax-apologizes-creepy-tweet-accused-sexualizing-women-2022-11>(дата звернення: 25.05.2023).
11. Delaware Presidential Election Voting History - 270toWin. *270toWin.com*.
URL: <https://www.270towin.com/states/Delaware>(дата звернення: 25.05.2023).
12. Dershowitz A. *Cancel Culture: The Latest Attack on Free Speech and Due Process*. Hot Books, 2020. 168 с.
13. Doctor Dingle. EDP cupcake, 2021. *YouTube*.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=zHv_kZ4tZec(дата звернення: 25.05.2023).
14. FOX 5 Atlanta. Marjorie Taylor Greene is questioned about calling Nancy Pelosi a 'traitor', 2022. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3gJkqymzd64>(дата звернення: 25.05.2023).
15. Heath C., Kim S. *The Confessions Of R. Kelly*. *GQ*.
URL: <https://www.gq.com/story/r-kelly-confessions>(дата звернення: 25.05.2023).
16. How Cancel Culture Became Politicized – Just Like Political Correctness. *NPR*. URL: <https://www.npr.org/2021/07/09/1014744289/cancel-culture-debate-has-early-90s-roots-political-correctness>(дата звернення: 24.05.2023).
17. Joe Biden. I make no apologies for being the most pro-union president in American history. *Twitter*.
URL: <https://twitter.com/JoeBiden/status/1649118738120048654>(дата звернення: 25.05.2023).

18. Kato B. What is cancel culture? Everything to know about the toxic online trend. *New York Post*. URL: <https://nypost.com/article/what-is-cancel-culture-breaking-down-the-toxic-online-trend/>(дата звернення: 29.05.2023).
19. Kovalik D. *Cancel This Book: The Progressive Case Against Cancel Culture*. Skyhorse Publishing Company, Incorporated, 2021. 344 с.
20. NEWS A. FULL TEXT: Donald Trump's 2020 Republican National Convention speech. *ABC News*. URL: <https://abcnews.go.com/Politics/full-text-donald-trumps-2020-republican-national-convention/story?id=72659782>(дата звернення: 25.05.2023).
21. Read Trump's Jan. 6 Speech, A Key Part Of Impeachment Trial. *NPR*. URL: <https://www.npr.org/2021/02/10/966396848/read-trumps-jan-6-speech-a-key-part-of-impeachment-trial>(дата звернення: 25.05.2023).
22. Reddit. *Reddit – Entdecke ohne Ende*. URL: https://www.reddit.com/r/EDP445/comments/13h5bf0/edp_makes_an_immediate_apology_video_on_his/(дата звернення: 25.05.2023).
23. Romano A. Why we can't stop fighting about cancel culture. *Vox*. URL: <https://www.vox.com/culture/2019/12/30/20879720/what-is-cancel-culture-explained-history-debate>(дата звернення: 25.05.2023).
24. Ronson J. *So You've Been Publicly Shamed*. Picador; Air Iri OME edition (9 Mar. 2015), 2015. 376 с.
25. Russonello G. How Is the G.O.P. Angling to Attack Biden? (Published 2021). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2021/04/29/us/politics/republicans-biden.html>(дата звернення: 25.05.2023).
26. southpaw. Urban Outfitters explores the outer reaches of bad taste. m.urbanoutfitters.com/urban/m/catalog... *Twitter*. URL: <https://twitter.com/nycsouthpaw/status/511380680803352576>(дата звернення: 25.05.2023).
27. Tenbarge K. A 'Minecraft' YouTube star has been accused of 'grooming' and sexting with 2 underage fans. *Insider*. URL: <https://www.insider.com/carson->

- callmecarson-king-accusations-of-grooming-underage-fans-youtube-2021-1(дата звернення: 25.05.2023).
28. The May 4 Shootings at Kent State University: The Search for Historical Accuracy | Kent State University. *Kent Campus | Kent State University Kent State, one of Ohio's leading public universities.*
URL: <https://www.kent.edu/may-4-historical-accuracy>(дата звернення: 25.05.2023).
29. Thrush G., Savage C. Biden 'Surprised' to Learn Classified Documents Were Found in Private Office. *The New York Times.*
URL: <https://www.nytimes.com/2023/01/10/us/politics/biden-documents-classified-foreign-countries.html>(дата звернення: 25.05.2023).
30. TUDER S. Urban Outfitters Apologizes for Insensitive Kent State Sweatshirt Sale. *ABC News.* URL: <https://abcnews.go.com/Lifestyle/urban-outfitters-apologizes-insensitive-kent-state-sweatshirt-sale/story?id=25514185#:~:text=Stream%20on-,Urban%20Outfitters%20Apologizes%20for%20Insensitive%20Kent%20State%20Sweatshirt%20Sale,remiscent%20of%20Kent%20State%20Massacre.&text=Urban%20Outfitters%20generated%20outrage%20by,part%20of%20their%20vintage%20line.>(дата звернення: 25.05.2023).
31. Urban Outfitters, Inc. (URBN) Stock Price, News, Quote & History - Yahoo Finance. *Yahoo Finance - Stock Market Live, Quotes, Business & Finance News.* URL: <https://finance.yahoo.com/quote/URBN/>(дата звернення: 25.05.2023).
32. Urban Outfitters' Obama/Black Shirt Pulled. *HuffPost.*
URL: https://www.huffpost.com/entry/urban-outfitters-obamabla_n_444220(дата звернення: 25.05.2023).
33. Wakeman J. Don't shop at Urban Outfitters. Their 'Depression' shirt is latest controversy | Jessica Wakeman. *the Guardian.*
URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/jan/07/urban-outfitters-depression-shirt-controversy>(дата звернення: 25.05.2023).

34. Булавін Д. Cancel culture. *ZAXID.NET*.

URL: https://zaxid.net/cancel_culture_n1539207(дата звернення: 31.05.2023).

35. Що таке «культура скасування» і чи нова вона « Korydor | журнал про сучасну культуру. *Korydor | журнал про сучасну культуру*.

URL: <https://korydor.in.ua/ua/stories/shcho-take-kultura-skasuvannia-i-chy-nova-vona.html>(дата звернення: 27.05.2023).

БІБЛІОГРАФІЯ

36. Appleman D. Literature and the New Culture Wars: Triggers, Cancel Culture, and the Teacher's Dilemma. W. W. Norton & Company, 2022. 168 с.
37. Asimow M., Robson P., Spina F. Vigilante Justice in Society and Popular Culture: A Global Perspective. Fairleigh Dickinson University Press, 2022. 358 с.
38. Burgis B. Canceling Comedians While the World Burns: A Critique of the Contemporary Left. Hunt Publishing Limited, John, 2021. 136 с.
39. Censoring Culture: Contemporary Threats to Free Expression / ред.: R. A. (Editor), S. M. (Editor). New Press, 2006. 352 с.
40. Haidt J., Lukianoff G. Coddling of the American Mind: How Good Intentions and Bad Ideas Are Setting up a Generation for Failure. Penguin Books, Limited, 2018. 352 с.
41. JD S. G. M. I Do Not Consent: My Fight Against Medical Cancel Culture. Bombardier Books, 2021. 144 с.
42. Jestovich M. E. Unassailable: Defend Yourself from Deplatform Attacks, Cancel Culture & other Online Disasters. Etobicoke : VP Media, 2020. 187 с.
43. Kill all normies: The online culture wars from Tumblr and 4chan to the alt-right and Trump. Winchester, UK : Zero Books, 2017. 120 с.
44. Owens E. Case for Cancel Culture: How This Democratic Tool Works to Liberate Us All. St. Martin's Press, 2023. 245 с.
45. Quenoy P. d. Cancel Culture: Tales from the Front Lines. Academica Press, 2021. 139 с.
46. Молочко П., Гриньова Д. Cancel culture як інструмент впливу у політичній боротьбі. *Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент* : зб. наук. праць. 2022. Т. 10. С. 84–106.